

Com es guanyava la vida Fuster?

—Pere Antoni Pons

“**S**oc un gran treballador —aquesta virtut no vull que me la neguin”, va escriure Joan Fuster en una carta a Josep Pla, un altre gran treballador. Ni al de Sueca ni al de Palafrugell no els va quedar més remei. Des de molt aviat, se la jugaren a tot o res i miraren de professionalitzar-se com a escriptors, una decisió que en un sistema cultural com el català (i fins i tot l'espanyol) és un gest heroic i una temeritat insensata. És a dir, complicadíssim. I ho va ser molt més en el cas de Fuster, que va entrar a l'edat adulta en la negra postguerra i que va treballar tota la vida des d'un País Valencià que li era majoritàriament indiferent o hostil, que no pas en el de Pla, que sempre va tenir més o menys un país al darrere.

Baltasar Porcel, un altre treballador constant i infatigable, autoesclavitzat per ell mateix i per la seva ambició, solia explicar als escriptors principiants que el freqüentaven que Pla li havia fet veure de jove que havia de considerar important tot el que escrivia. Ho has de fer així, ens deia Porcel que li havia dit Pla, perquè de tot en podràs treure un rendiment: un article serà l'embrió d'un assaig, una crònica la podràs convertir en conte, els articles els podràs recollir en volum. És una manera de procedir que, segons explica Antoni Martí Moner, Joan Fuster va aplicar tota la vida: molts articles de premsa eren buidatges dels seus dietaris.

Un article cada dia

Per a Fuster, era impensable guanyar-se la vida només a partir dels drets d'autor que li donaven els llibres, igual que abans també havia estat impensable per a Pla i que després ho seria per a Porcel. En els seus anys de plenitud, la producció articulista de Fuster va ser espectacular: podia escriure un paper cada dia. O més. Molts eren en castellà: a contracor, però quin remei. Un cop d'ull a la llarguíssima llista de publicacions on va col·laborar (*Levante* i *Jornada* als inicis, després a *Destino*, *La Vanguardia*, *Correo Catalán*, *Serra d'Or* i també en capçaleres més excèntriques, com la

articulística de Fuster va ser espectacular: podia escriure un paper cada dia. O més. Molts eren en castellà: a contracor, però quin remei

L'assagista, durant una conferència, a la dècada dels 80.
ANY JOAN FUSTER

revista mèdica *Jano*) il·lustra bé la seva omnipresència.

Escrivia pertot, però els diners escassejaven. Tothom pagava poc. Per això va necessitar complements: les traduccions (sobretot d'Albert Camus, a mitges amb Josep Palacios), les conferències, l'exercici com a jurat en premis literaris, l'assessoria a editorials com 314... Mort el dictador, quan les forces ja no donaven per mantenir el ritme de producció de dècades enrere, Fuster també va ser agombolat per les institucions. I va acabar sent catedràtic de filologia catalana a la Universitat de València.

Escriure de tot

Tot i que va llicenciar-se en dret, va pagar durant anys la quota del Col·legi d'Advocats de València i va posar una placa professional amb el seu nom, Fuster només va exercir durant un temps de passant. Aviat l'escriptura el va absorbir. Gustau Muñoz recorda que sobretot va conrear la crítica literària i l'articulisme d'opinió, però que tocava tots els temes: política, vida, societat, cultura, art... Haver d'escriure molt obliga a escriure de tot, si no vols acabar ofegat en la còpia de tu mateix. Fuster no es va copiar mai. Ho aprofitava tot tant que un dels temes que més el van obsessionar va ser justament el de la professionalització dels escriptors: creia que un escriptor havia de poder viure del que escrivia per treure tot el suc del seu propi talent i creia, també, que un país sense escriptors professionals era defectuós i incomplet.

Ni tan sols autoexplotant-te tens garantit poder viure de la ploma, però. A Fuster el va ajudar poder viure a la casa familiar heretada dels pares i portar una vida espartana. Només necessitava diners per comprar llibres, tabac i alcohol. Jaume Pérez Montaner recorda que Fuster es llevava tard al matí perquè a la nit sempre se n'anava a dormir que quasi clarejava: es passava la tarda i la nit llegint, escrivint, fent tertúlia amb els que el visitaven. ¿Li agradava, a Fuster, aquella vida de “jornaler de la ploma”, tal com es definia a si mateix? I és clar que li agradava. És l'única manera de resistir-ho. I de fer-ho bé. ¶